

Pleonasme eller redundans?

Overflødige detaljer har vi tatt for oss før og er på langt nær ferdige med det. Eigi fellr tré við it fyrsta ho#gg. Turen er kommet til hverandre gjensidig.

Her er en bukett eksempler, til dels rett fra Internett: Korrupte politikere støtter hverandre gjensidig. Design og bruk påvirker hverandre gjensidig. Selskapene i FFK er gjensidig avhengige av hverandre. De holder hverandre gjensidig ansvarlig for dette.

Medlemmene gir hverandre gjensidig hjelp. Gir disse setningene mer informasjon med både «hverandre» og «gjensidig» enn den en får med «hverandre » og uten «gjensidig»? Nei, det gjør de ikke. «Hverandre» er vart resiproke pronomener. «Resiprok» betyr gjensidig og «resiprositet» gjensidighet. Ingenting blir mer gjensidig enn det som «hverandre» uttrykker alene, eller «hinannen» hvis en vil gjøre det klarere at det er snakk om to. Men som Norsk riksmålsordbok sier, så har «hverandre» blitt det vanligste både om to og flere. Det samme har «kvarandre » på nynorsk, skjønt «einannan» om to nok er vanligere der enn «hinannen» er på bokmal.

Dobbelt uttrykksmate som *ikke* gir mer opplysning enn enkelt uttrykksmate, kalles pleonasme, eller på godt norsk: smor på flesk. Noen ganger skyldes det uvitenhet: Vi er alltid på jakt etter potensielt mulige kunder. «Potensiell» i allmennspråk betyr jo mulig.

Dobbelt uttrykksmate som *gir* mer, eller annen, opplysning enn enkelt, kalles redundans. «Den ukjente soldaten» uttrykker bestemt form to ganger og er noe annet enn «Den ukjente soldat». Enkelt bestemt form er ofte knyttet til titler og det formelle.

Dag Gundersen, ordbokredaktør og professor i nordisk språkvitenskap